

רוביק רוזנטל

משה שרת של ערפאת

תסמונת המנהיג הסבור שהוא האומה חוזרת בהיסטוריה שוב ושוב וכמעט תמיד מביאה אסון. כעת אבו-מאזן נאלץ להתמודד מול האגו הפגוע של ערפאת

מעמד סמלי: למרות שהוא אבי האומה וסמלה החי, האומה חיה בלעדיו, האומה רוצה ויכולה להיפ"ר ממנו, והרבר הוא אפילו בטובתה.

תסמונת המנהיג הסבור שהוא האומה חוזרת בהיסטוריה שוב ושוב, וכמעט תמיד היא מביאה בכנפיה אסון כלשהו. במקרה הישראלי, שרת נאלץ לעזוב את תפקידו אחרי שבן-גוריון, ממקום שבתו במרחקים, לא נתן לו לשלוט וערער על סמכותו. כשהגיע אשכול כבר לא היה לו הכוח לכך. ישראל היתה אמנם דמוקרטיה צעירה, אבל פעלו בה האיוונים הקיימים בדמוקרטיה שהצליחו להפריד בין המעמד הסמלי של בן-גוריון שלא נפגע, לכוחו האישי.

במקרה הפלשתיני, התמונה מסובכת הרבה יותר. בפלשתינאים אין "דיקטטורה" במונח שאנו רגיי לים אליו במדינות ערביות אחרות, ודאי שאין בה דמוקרטיה במונח סביר כלשהו. יש בה היום אנדר כיה, הבנויה על מוקדי כוח מתחרים, וזאת בתנאי אים של מחסור ויאוש ושנאה לאויב חיצוני. מן הצד כמעט לא ניתן להבין איך החברה הזו, המתוחמת בטריטוריות קטנות ומכותרות, מצליחה בכלל להתקיים.

באיוולתו ההיסטורית לא הצליח ערפאת להיות מאחד האומה הפלשתינית. גם עבאס לא יוכל להיות המאחד, אבל אם יהיה לו חופש פעולה סביר ותמיכה, לפחות מצד האגף המרכזי בחברה ובפוליטיקה הפלשתינית, הוא יוכל אולי להיות אשכול. אדם פרגמטי, לא מלהיב, אבל מי שמסוגל לנהל את המעבר של פלשתינאים מרשות למדינה. כפי שזה נראה היום, ערפאת לא יאפשר לו אפילו להיות משה שרת.

ל בי לבי למחמוד עבאס. הוא מסוגל לספוג את ישיבות המועצה של הפתח, את איומי החמאס והג'יהאד האיסלאמי, את מהומת האלוהים ברחובות פלשתינאים ההרוסה. אבל כל אלה הם כאין וכאפס מול האגו הפגוע של הראיס ערפאת, הסמל הלאומי שאינו מצליח לממש את כוחו לבנות את-המדינה הפלשתינית, אבל מצליח בהחלט להמשיך ולהרוס בה כל חלקה טובה.

מי שעוד יש ספק בלבו של ערפאת חלק מכריע בקריסה של הסכמי אוסלו, מה שמתרחש היום ברשות אולי ישכנע אותו. הדברים שאמר על אברמאון מעריצים שלא למד דבר, שהוא שקוע בסיטואציה שקספירית של מלך נטול כוח, ממוזן, ארמון וממלכה. ערפאת לא למד, אחרי כל מה שעבר, שהוא הקורבן מספר אחת של האלימות הכבושה ברחוב הפלשתיני שבה יכול היה לשלוט, אבל הוא העדיף להניח לה להתפרץ, ולא הבין שהאלימות משחררת כוחות שילכו קודם כל לחשק ולנטרל ולמלכד אותו עצמו. יש הבדלים רבים בין בן-גוריון, אבי המדינה היהודית, לערפאת, אבי האומה הפלשתינית. בן-גוריון ידע לקבל החלטות נכונות בזמן הנכון, ערפאת עשה את כל הטעויות האפשרויות. בן-גוריון ון השלים את המשימה של הקמת המדינה, ערפאת אינו מסוגל לכך. בן-גוריון עזב את השלטון מרצון, פעמיים, ערפאת הודח מכוחו הממשי על ידי הסביבה הבינלאומית והנסיבות שהוא עצמו יצר. ובכל זאת קשה להימלט מן האסוציאציה ההיסטורית, שבמערכת היחסים בין בן-גוריון ליורשיו, שרת ואחר כך אשכול. מהלכיו של בן-גוריון בתקופת שלטון שרת ובימי הפרשה נגד יריביו האמיתיים והמדומים היו מהלכי אדם פגוע, ובנקודה בעלת